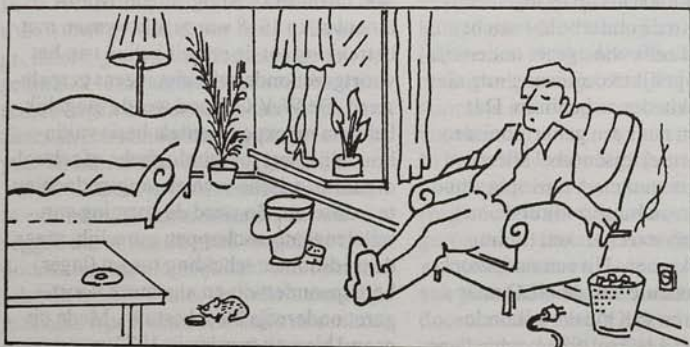

Les 2 Gevaarlijke situaties

In deze les leer je hoe je onveilige situaties in huis en op school kunt herkennen. Je zult zien hoe ongevallen in huis kunnen gebeuren, welke soort ongevallen er zijn en hoe je zo'n ongeval eventueel kunt voorkomen.

Opdracht

1. Lees het stencil, "Veiligheid in huis, waar let je op?"
2. Bekijk de volgende tekeningen aandachtig.
3. Schrijf op welke gevaarlijke situaties je ziet.
Voorbeeld: In de woonkamer staat op de TV een vaas met bloemen. Als die omvalt, kan er water in de TV komen en water + elektriciteit zijn levensgevaarlijk!

Figuur 1. Veiligheid, Les 2. Huishoudkunde consumentenvorming in de middenschool. SLO, Enschede.

turele, artistieke en technische kwaliteiten.

- het aanbieden van adequate mogelijkheden van onderwijsleersituaties voor individuele ontplooiing en sociale bewustwording.

Voor huishoudkunde drong de vraag zich op òf en hoe huishoudkunde in een toekomstige middenschool gestalte diende te krijgen. Het landelijke hoofddocentenberaad huishoudkunde van de nieuwe lerarenopleidingen heeft daarom in 1978 aan de Stichting voor de Leerplan Ontwikkeling gevraagd om een leerplan te ontwikkelen voor huishoudkunde voor de eerste vier jaren van een geïntegreerde vorm van voortgezet onderwijs (lees: middenschool).

In diezelfde tijd heeft een drietal middenschool-projectscholen om ondersteuning gevraagd bij het ontwikkelen van een programma huishoudkunde binnen hun school. De twee aanvragen zijn gekombineerd tot één project met als doel het ontwikkelen van deelschoolwerkplannen huishoudkunde, in de vorm van onderwijsleerpakketten passend binnen het experimenteerplan van de betreffende school.

Uit dit project zijn weliswaar drie verschillende onderwijsleerpakketten huishoudkunde gekomen, maar alle drie benadrukken de rol van huishoudkunde als algemeen vak, passend bij de uitgangspunten voor het middenschoolonderwijs. De drie onderwijsleerpakketten huis-

houdkunde zien er inhoudelijk in trefwoorden als volgt uit:

School 1. Maakt een driedeling van huishoudkunde in verzorging, konsumentenkunde en emancipatie.

School 2. Maakt de vierdeling: consument, kleding, voeding en wonen.

School 3. Gebruikt naast basistechnieken "thema's" zoals: het maken van een plan; kiezen, keuren en kopen; huishoudelijk werk; voeding en huishouden en milieu.

Door dit projekt heeft het denken over huishoudkunde als algemeen vak een duidelijke impuls gekregen. Het laatste woord is hierover zeker nog niet gesproken, maar met dit projekt zijn wel de vele mogelijkheden – en daarmee het bestaansrecht – van huishoudkunde als algemeen vormend vak aangetoond.

Het voortgezet basisonderwijs

De ontwikkeling van het voortgezet onderwijs krijgt vanuit de overheid in januari 1982 een impuls met de discussienota 'Verder na de basisschool'. Met deze nota wordt de middenschool op de achtergrond gedrongen om plaats te maken voor het politiek beter geaccepteerde 'voortgezet basisonderwijs' (VBaO). De naam middenschool werd te sterk geassocieerd met de politieke ideeën van de socialisten. Met de term 'voortgezet basisonderwijs' moest duidelijk worden dat zowel socialisten als kristen-demokraten voorstander van geïntegreerd voortgezet onderwijs zijn.

In de discussienota staat dat het beleid van het zittende kabinet gericht wordt op de doorbreking van het huidige categorale stelsel in de eerste fase van het voortgezet onderwijs. Uitgangspunten daarbij zijn:

- uitstel van verplichte studie- en beroepskeuze
- voortzetting van het streven van basis-

school om door middel van aanbieding van een gedifferentieerd onderwijs alle leerlingen gelijkwaardige mogelijkheden te bieden hun talenten te ontplooiën;

- verbreding van het onderwijs- en vormingsaanbod: naast de ontwikkeling van bekwaamheden op het gebied van kennisverwerving, ook aandacht voor de ontwikkeling van de creatief/artistische, technische, huishoudelijke en sociale vaardigheden;
- aanbieden van passende onderwijsleersituaties voor zowel individuele als sociale ontwikkeling.

Vakinhoudelijk betekent dit dat er sprake zal zijn van integratie en inhoudelijke vernieuwing van de bestaande vakken, die op zullen gaan in leergebieden. Huishoudkunde wordt genoemd bij één van de elf leergebieden: Oriëntatie op techniek, ambacht en huishouden. In de discussie over de nota wordt van diverse zijde gepleit om naast een leergebied 'techniek' een leergebied 'verzorging' te creëren waarbij inhouden vanuit met name de huidige huishoudkunde een belangrijke plaats zullen innemen. Dit heeft geleid tot een aparte plaats voor het leergebied verzorging in de lessentabel voor de 1e fase voor het voortgezet onderwijs (VBaO) zoals genoemd in het conceptontwerp Ontwikkelingswet voor het voortgezet onderwijs. Als zodanig kun je dit als een winstpunt voor huishoudkunde beschouwen. Maar..., in het concept krijgen genoemde leergebieden 3 lesuren per week. Verzorging echter moet die drie lesuren delen met techniek, waarvan techniek er 2 en verzorging 1 lesuur per week krijgt. Het is de vraag of huishoudkundige aspecten en -inhouden in dat ene lesuur per week, waarin ook andere vakinhouden aan de orde moeten komen, wel tot hun recht kunnen komen. Duidelijk is wel dat de vele ervaringen

die er met huishoudkunde als algemeen vak in het LBO en de middenschool zijn opgedaan een zinnige bijdrage kunnen leveren aan de ontwikkeling van een leer-gebied verzorging.

Het tweesporenbeleid

Aan de ontwikkeling van het nog erg jonge leergebied verzorging wordt momenteel hard gewerkt, door docenten uit het voortgezet onderwijs en van de nieuwe lerarenopleiding en door medewerkers van de Stichting voor de Leerplanontwikkeling (SLO).

Of zo'n leergebied verzorging er komt is met name afhankelijk van de richting waarin het voortgezet onderwijs zich zal ontwikkelen. In het regeerakkoord is een 'tweesporenbeleid' voortgezet onderwijs vastgelegd: vernieuwingen in het voortgezet onderwijs vinden plaats binnen het bestaande categorale stelsel, maar ook binnen experimenten voor een nieuwe vorm van geïntegreerd voortgezet onderwijs.

Met name de liberalen zijn voorstander van handhaving van het huidige categorale stelsel. Zij menen dat onderwijskundige en vakinhoudelijke vernieuwingen ook binnen het huidige onderwijs kunnen plaatsvinden. Als voorbeeld: het vak algemene technieken, een vak dat tegemoet moet komen aan de wens alle leerlingen in het voortgezet onderwijs kennis te laten maken met techniek in de breedste zin van het woord. Een vanuit het LBO ontwikkeld leerplan voor algemene techniek zou ook in andere typen van voortgezet onderwijs ingevoerd kunnen worden. Eerst in LBO/LAVO scholengemeenschappen en daarna in het gehele voortgezet onderwijs. Op deze wijze zou huishoudkunde geïntegreerd in algemene technieken, in het voortgezet onderwijs ingevoerd kunnen worden.

De kristendemokraten en socialisten zijn voorstander van een geïntegreerd voortgezet onderwijs voor alle leerlingen tot 15 of 16 jaar. Uitgaande van de proeve van een concept- wetsontwerp Ontwikkelingswet voortgezet onderwijs zal huishoudkunde als onderdeel van het leergebied verzorging haar plaats in het voortgezet onderwijs krijgen.

In beide varianten kunnen inhouden van het huidige huishoudkunde 'algemeen' tot hun recht komen voor alle leerlingen in het voortgezet onderwijs.

Literatuur

- CASIMIR, G. J., J. DE JAGER, E. MOEN, 1984. Huishoudkunde in de middenschool (concept). Stichting Leerplanontwikkeling, Enschede.
- CASIMIR, G. J., R. VAN GILS-MEEUS, G. LUESINK en G. MORIE, 1983. Huishoudkunde een vak apart. Stichting Voorlichting Huishoudwetenschappen, Wageningen.
- Besluit LBO/LAVO, 1973. Publikatie nr. 109 in de serie 'Wetten en bestuursmaatregelen Onderwijs en Wetenschappen', Den Haag.
- LEEMKER, J. F. en E. GRUYTERS-WARRINGA, 1984. Vakdidactiek Huishoudkunde. Educaboek, Culemborg.
- MAZELAND, M. P., Het Huishoudonderwijs. In: Zuidberg, A. C. L., eindred., 1978. Huishoudkunde in Nederland. Misc. Papers 16, Landbouw Hogeschool, Wageningen.
- PLOEGMAKERS, B., 1982. Algemene Technieken. Stichting Leerplanontwikkeling, Enschede.
- School, Maandblad voor het onderwijs, nr. 6, januari 1984 en nr. 1, september 1984. Educa, Culemborg.
- VELDE, B. VAN DER, eindred. VHN-Informatief, augustus 1984. Themanummer: Onderwijs. Vereniging voor Huishoudkunde in Nederland, Wageningen.
- Verder na de basisschool, 1982. Nota ter voorbereiding van een wet inzake opzet en inhoud van een nieuw stelsel van vervolgonderwijs. Den Haag.

Korrespondentieadres

Leo Overmars, Interstudie sectie Huishoudkunde, Postbus 30011, 6503 LH, Nijmegen.